

Kogukonna vaade Kärdla ranna-alale

Kokkuvõte Kärdla ranna-ala visiooni
avalikust koosloomelisest töötoast
30.—31. mail 2024

Kokkuvõtte koostas: Kadri Klementi / Arhitektuurikool / juuni 2024

Töötoa sisu

- > taustateadmised / avalikud loengud (3 h)
- > soojendusharjutused (40 min)
- > alaga tutvumine (1-2 h)
- > arutelud, visiooni loomine (2 + 3 h)
- > esitlused (1,5 h)

Taustateadmised

Taustateadmised osalejatele ja huvilistele
(avalikud loengud)

- > Kärkla üldplaneering ja ranna-ala detailplaneeringud, planeerimise protsess (Kaire Nõmm)
- > ranna-ala ajalugu ja kujunemine (Frank Lukk)
- > koosloomeline avalik ruum ja näiteid veeäärsest (maastiku)arhitektuurist (Kadri Klementi)

Soojendusharjutused

Soojendusharjutused

(istumise uurimine, ranna-ala sada tegevust)

- > osaleja rolli defineerimine (kohaliku elu ekspert)
- > häälestumine tavalise märkamisele
- > ruumi mõistmine ja mõtestamine tegevustest lähtuvalt
- > põhjalik, detailne, mitmekülgne analüüsimine
- > avatud, leidlik, koostöine mõtlemine

Alaga tutvumise retk

Alaga tutvumine

(Nuutri jõe suudmest Hausma supuskohani)

- > 1 tund
- > ala rannajoon ca 1,5 km
- > vaba trajektoor
- > uurimine, avastamine, kaardistamine
- > andmete ja muljete kogumine
- > eelnevate teadmiste kinnitamine ja täiendamine
- > teiste perspektiivide nägemine

Arutelud töörühmades

Arutelud töörühmades

(etteantud aruteluküsimused, visiooni loomine)

- > 3 töörühma
- > 15 osalejat*
- > 2 + 3 tundi
- > 8 aruteluteemat
- > visiooniplakat ja aluskaart (igal rühmal)

* sh 3 Hiiumaaga lähedalt seotud Arhitektuurikooli juhendajat (arhitekti)

Visiooni loomine ja esitlus

Visioon

(plakat ja kaart, esitlus)

- > märksõnaline ja visuaalne kollaaž
- > Kärddla ranna-ala väärtused
- > Kärddla ranna-ala võimalused
- > Kärddla ranna-ala väljakutsed
- > Kärddla ranna-ala vastamata küsimused
- > persoonad ehk näitlikud ranna-ala kasutajad

Lähtekohad

- > Kärdla ranna-ala on **avalik ruum**.
- > Kärdla ranna-ala planeerimise ja arendamise tulemus on **hea avalik ruum**.
- > Hea avalik ruum on **mõnus igapäevane elukeskkond**.

Hea avalik ruum on avalik.

See on meie kõigi oma ning seda puudutavad otsused tehakse kaasavalt, läbipaistvalt ja avalikku huvi arvestades.

Hea avalik ruum on alushüve.

See on vajalik ja vältimatu iga inimese terviseks ning heaoluks.

Hea avalik ruum on võrdne.

See on avatud kõigile sõltumata sissetulekust, vanusest, keeleoskusest, maailmavaatest, liikumisviisist vm.

Ühised väärtused

Avaliku ruumi tuleviku kavandamine tähendab **ruumiotsuseid**. Nende tegemiseks peame läbi rääkima ja kokku leppima **kogukonna ühised väärtused**. Siis saame kaaluda, kas üks või teine üldisem ruumiotsus või täpsem disainilahendus toetab või ei toeta meie ühiseid väärtuseid.

Kokkuvõte

Töötoas toimunud aruteludest ja
loodud visioonidest

Väärtused

Millised on Kärdla ranna-ala **olemasolevad väärtused**, mida tuleks kindlasti säilitada?

Väärtused (olemasolevad, säilitatavad)

**Kärdla ranna-ala on
vaimset heaolu ja naudingut pakkuv.**

- > eriilmelised huvitavad paigad
- > ajaloolised kihistused
- > vaimule ja kehale
- > hoolitsetus
- > heaolutunne

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud väärtuse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi töörühmade visiooniplakatitelt.

Väärtused (olemasolevad, säilitatavad)

Kärdla ranna-alal on kogukonna poolt hinnatud ruumiline omapära.

- > juba ol.ol. väärtuslik hea keskkond
- > aedlinikkus
- > merele avatus
- > vaated
- > roheline

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud väärtuse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi töörühmade visiooniplakatitelt.

Väärtused (olemasolevad, säilitatavad)

Kärdla ranna-ala on mitmekesine.

- looduskeskkonna mitmekesisus
- looduse mitmekülgsus
- mitmekesisus

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud väärtuse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi töörühmade visiooniplakatitelt.

Väärtused (olemasolevad, säilitatavad)

Kärdla ranna-ala on kõigile.

(Aga võib-olla kohalikele natuke rohkem :)

- > ligipääsetavus
- > kõigile
- > kohalikele

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud väärtuse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi tööühmade visiooniplakatitelt.

Väärtused (olemasolevad, säilitatavad)

**Kärdla ranna-ala on tasakaalukalt
ja kaasavalt arenev.**

- > tasakaal
- > säilitamise ja arendamise tasakaal
- > alalhoidlikkus
- > täienev
- > edasi- ja tagasisidestus

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud väärtuse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi töörühmade visiooniplakatitelt.

Võimalused

Millised on Kärdla ranna-ala **tuleviku väärtused**, mida veel ei ole, aga mida tuleks kindlasti luua?

Võimalused (tuleviku väärtused, loodavad)

**Kärdla ranna-ala on
ligipääsetav ja terviklikult ühendatud.**

- > aastaringselt terviklik ligipääs kõigile
- > liikumisteed (ühendamine)
- > ühenduste loomine

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud võimaluse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi töörühmade visiooniplakatitelt.

Võimalused (tuleviku väärtused, loodavad)

Kärdla ranna-alal väärtustatakse mitmekesisust.

- > kureeritud mitmekesisus
- > väga mitmekesiselt kasutatav veekeskkond
- > looduse ja elukeskkonna sümbioos
- > ilus merele avatud roheline linn
- > lähedusse elupindade loomine

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud võimaluse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi töörühmade visiooniplakatitelt.

Võimalused (tuleviku väärtused, loodavad)

**Kärdla ranna-ala on
mõnus ja huvitav.**

- > universaalsed elemendid kombineeritud spetsiifilistega
- > ranna-ala kasutusmugavuse parendamine
- > õppimisvõimalusi loov keskkond
- > puhkekeskkond

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud võimaluse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi tööühmade visiooniplakatitelt.

Võimalused (tuleviku väärtused, loodavad)

**Kärdla ranna-ala on
mõõdu- ja kontekstitundlikult täienev.**

- > tundlikud sekkumised (akupunktuur, madaltihe)
- > tasakaalus kontekstitundlik lähenemine, kus õige asi on õiges kohas
- > sobiv mastaap, sulandumised, kihid
- > kultuuri- ja ajalooliste kihistuste esiletoomine

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud võimaluse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi töörühmade visiooniplakatitelt.

Võimalused (tuleviku väärtused, loodavad)

**Kärdla ranna-ala on
areng on koostöine ja pidev.**

- > kogukond osaleb
- > otsad-lahti-lahendus, kus on paindlikkust ja võimalusi tuleviku täpsustusteks ja täiendusteks

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud võimaluse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi töörühmade visiooniplakatitelt.

Väljakutsed

Millised keerulised teemad, probleemid või kohad
Kärdla ranna-alal vajavad erilist tähelepanu?

Väljakutsed (või probleemid)

**Kärdla ranna-alal
peab oskama loodusega arvestada.**

- > loodusega toimetulek
- > külm/pime/tuuline osa aastast
- > liivade liikumine, rannajoone muutumine
- > keskkonnamõju hindamine (nt ranna täitmine)

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud väljakutse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi töörühmade visiooniplakatitelt.

Väljakutsed (või probleemid)

**Kärdla ranna-ala
olmetingimused vajavad tähelepanu.**

- > valgustus, kommunikatsioonid, promenaadid
valgustatud
- > sadama lagedus, vähene haljastus, parkla
argipäeval tühi
- > olme (kempsud, prügi)

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud väljakutse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi töörühmade visiooniplakatitelt.

Väljakutsed (või probleemid)

**Kärdla ranna-ala
teravdab õiguste ja piirangute küsimust.**

- > omandivormid (paar kohta vaid)
- > ehituskeelu ala mere ääres, ehitusõigused
- > ehitusvaldkonna / ehitusõiguse põhimõtete väljatöötamine

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud väljakutse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi töörühmade visiooniplakatitelt.

Väljakutsed (või probleemid)

**Kärdla ranna-ala
väljakutse on tasakaalu leidmine.**

- > võsastunud keskkonna kujundamine
(metsik vs kultiveeritud)
- > tasakaal säästlikkuse ja tõhususe vahel

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud väljakutse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi töörühmade visiooniplakatitelt.

Väljakutsed (või probleemid)

**Kärdla ranna-ala puhulgi
ei saa mööda ressursinappusest.**

- > ressurss (raha investeerimiseks ning inimesed, kes tervikpilti koos hoiavad)
- > investorite leidmine

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud väljakutse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi tööühmade visiooniplakatitelt.

Väljakutsed (või probleemid)

**Kärdla ranna-ala
väljakutse on üksmeele leidmine.**

- ühisosa leidmine (eriarvamused)
- inimeste ootused võivad olla vastandlikud
- uuenduste elluviimine on väljakutse
- alalhoidlikkus

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud väljakutse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi töörühmade visiooniplakatitelt.

Vastuseta küsimused

Millistele Kärkla ranna-ala puudutavatele küsimustele on keeruline leida (üksmeelset) vastust?

Vastuseta küsimused

**Kas Kärdla ranna-ala on
autoga igas suunas läbitav?**

- > autokasutuse vajadus ja lembus
- > ühe- vs kahe-suunalised teed

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud vastuseta küsimuse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi töörühmade visiooniplakatitelt.

Vastuseta küsimused

Kuidas luua hästi toimiv ja mitmekesine teekondade võrgustik?

- > keerukad / lahendamata ühendused
- > pikemad teekonnad (Tõrvanina, Roograhu)

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud vastuseta küsimuse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi tööühmade visiooniplakatitelt.

Vastuseta küsimused

**Milline on kliimamuutuste mõju
Kärdla ranna-alale?**

> kliima-ilm muutlikkus

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud vastuseta küsimuse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi töörühmade visiooniplakatitelt.

Vastuseta küsimused

Kas Kärdla ranna-ala arenguks vajalik poliitiline tahe ja koostöövalmidus on olemas?

- > poliitiline ebakindlus
- > ametkondlik koostöö
- > korrastatuse defineerimine

Esiletõstetud lause sõnastab arutelude ja visiooniplakatite põhjal üldistatud vastuseta küsimuse. Nimekirjas on loetletud seda toetavad märksõnad kõigi tööühmade visiooniplakatitelt.

Visioonikaardid

Noppeid töörühmade kaardile kantud tähelepanekutest ja ettepanekutest ning töötoa tulemuste esitlusel avaldatud mõtetest

Töörühma “Õige asi õiges kohas” kaart

Sõnad ja kuidas neid mõistame on oluline

Ranna-ala ei tähenda vaid Kärkla suplusranda ega ka vaid sadamat. Ala areng ei peaks olema ühele ega teisele poole kaldu, vaid **tasakaalus**.

Üldsõnalised mõtted vajavad ühist arutelu, läbirääkimist ja kokkuleppeid.

Näiteks mis on heaolu?

Mis on korrasolek?

Julged väärtused

Mõnel väärtusel on justkui halb maine. Miks? Kas pole tore, et **julgeme väärtustada ka näiteks pimedust ja vaikust!**

Näiteks Helsingi linn loetleb oma ametlikul kodulehel **kuus põhjust, miks pime aeg väga oluline on:**

1. Pimedus on hädavajalik inimeste, loomade ja taimede kaasasündinud ööpäevarütmi toimimiseks.
2. Pimedus tagab parema unequaliteedi.
3. Pimedus tagab loomadele varjumisvõimaluse toiduotsingutel.
4. Looduslik pimedus hoiab bioloogilise kella täpse.
5. Looduslik pimedus võimaldab taimedel talveks valmistuda.
6. Pimedus on vähenev ressurss, kuid hädavajalik keskkonna toimimiseks.

Edasisel planeerimisel tähelepanu pöörata:

- > aluskaardil pole näha isetekkelist / **olulist läänepoolset ühendust ranna-alaga** (Kalamaja ja Lepiku tn lõpust üle Nuutri jõe seiklusraja ja külakiige lähedusse)
- > **liikumisviisid ja ruumikogemus** (jalg- ja kergliiklusteed on teise iseloomuga kui autoga läbitavad teed)
- > **peidetud maamärgid**: Nuutri jõe kärestik, rannametsa ajalooline tenniseväljak

Edasisel planeerimisel tähelepanu pöörata:

- > **kõigile sobivad lahendused** — tuleb eraldi vaeva näha, et disainilahendused ei välistaks kedagi
- > Kärdla ranna-ala **ei saa kunagi valmis** (paindlikkus, täiendatavus kui väärtus ja eesmärk)
- > ranna-ala kui avalik ruum vaimule ja kehale ehk justkui tohutu **väliõppeklass kõigile valdkondadele** (nt infotahvlid, välijõusaalid, audogiidid jne)

Edasisel planeerimisel tähelepanu pöörata:

- > kogukonna kaasamine ja osalemine, sest inimesed tahavad **mõista, miks muudame ja mida saavutame**
- > **edasi- ja tagasisidestamise võimalused** planeerimise ja arendamise protsessis, sest inimesed tahavad näha, et nende osalemine tõesti mõjutab elukeskkonna arengut
- > järjepidevuse tagamine — peab olema **keegi, kes hoiab teemat koos** läbi aastate

Visioonikas mõte: väliujula / taliujula

Kutsuv **vabaõhu väliujula / taliujula** merevees, väikelinlik aastaringne mõnus kohtumispaik.

Visioonikas mõte: väliujula / taliujula

Sørenga Sjøbad Oslos, Norras. Valmis 2015.
Arhitekt: LPO arkitekter. Foto: Lauren Guido

Meeldejääv tsoneering

Kärdla ranna-ala **eri iseloomu ja fookusega alad** (tsoonid), mille paigutus ja eriilmelisuus meenutab olümpiamänge sümboliseerivaid rõngaid:

Metsik / looduslik tsoon (roostik läänes)

Rannapuhkuse tsoon (Rannapaargu supelrand)

Aktiivne tsoon (sadam)

Kultuuritsoon (Vabriku väljak ja ümbrus)

Elutsoon (Väike-Sadama ja Lubjaahju põigu vahel)

Ranna-ala ühendamine suurelt ja väikselt

Kärdla ranna-ala ühendamine läänes roostiku ja matkaradadega (Tõrvanina suund) ning idas rannaradade ja Hausmaa teega (Roograhu suund) ehk nn **Suur ring**.

Kärdla ranna-ala eri iseloomuga alade (nn olümpiarõngaste) omavaheline ühendamine mööda Lubjaahju ja Väike-Sadama tänavaid ehk nn **Väike ring**.

Edasisel planeerimisel tähelepanu pöörata:

- > autoliikluse ala läbimõtlemine toetab **väärtuseid nagu puhkus** (müravaba) ja **turvalisus** (saab lasta väikelapse vabalt jooksmas) — **heaolu**
- > ranna-ala jalgsi / rattal liikumise teekonnad siduda **võrgustikuks** — tupikteid ei ole, alati saab edasi
- > **eakate** kaasamine planeerimisse (olulised on lähituleviku arengud)

Visioonikas mõte: merelinlik plats

Kärdla sadama süda — parkla asemel **(mere)linlik plats*** ehk merd ja maad ühendav mõnus kohtumispaik kohalikele ja külalistele.

* kaardile märgitud itaalia keeles: *piazza*

Visioonikas mõte: merelinlik plats

Henning G. Kruse plats Esbjergis, Taanis. Valmis 2021.
Arhitekt: BIG. Foto: Rasmus Hjortshøj

Vaheldusrikas rannapromenaad

Kärdla ranna-ala **promenaad** läbib erineva iseloomuga kohti ja on ka ise **lõiguti erinev**:

aktiivne	<—>	rahulik
linlik	<—>	looduslik
koos	<—>	omaette

Kutsuv loodusradade võrgustik

Kärdla ranna-alast läänes asuvale põnevalt ja metsikult mõjuvale looduslikule alale ligipääsu ja ühenduste loomine **loodusradade võrgustikuga**.

Rannarada ühendab Kärdla suplusranda Tõrvanina ranna ja sealsete matkaradadega.

Taevarada on puude vahele tõstetud või riputatud põnev laudtee, mis loob meeldejäáva ruumi-elamuse kodusest metsikust loodusest.

Edasisel planeerimisel tähelepanu pöörata:

- > **alternatiivsed / paralleelsed teekonnad** (saab liikuda nii mere ääres kui maa pool ja võib-olla ka vahepeal)
- > olulisi kohti võib infotahvli asemel esile tõsta ka näiteks **kunstiinstallatsiooniga** (nagu tehti Hausma merepäästekuuri puhul)
- > teekonna teeb põnevaks **väike üllatus** (laudtee tõusmine puuvõradesse, peidetud vörkkiigid salus, vaateplatvorm vmt)

Visioonikas mõte: (aja)looga vaatepunkt

Vana ja uut siduv, hariv ja elamust pakkuv kauni vaatega põnev ja **eriline koht** ajaloolisel dzotil.

Visioonikas mõte: (aja)looga vaatepunkt

Vårbergstoppeni vaateplatvorm Stockholmis, Rootsis. Valmis 2021.
Arhitekt: AndrénFogelström. Foto: Clément Morin / Brendan Austin

Mõned Kärkla ranna-ala persoonad

Persoon on väljamõeldud tegelane, näide ruumikasutajast, kelle vajadused ja soovid esindavad suurema kasutajarühma vajadusi ja soove. Personad aitavad meeles pidada võimalikult paljusid kasutajaid. Personasid on lõputu arv.

Persoonna: SUVESÕBER

terve päev rannas!

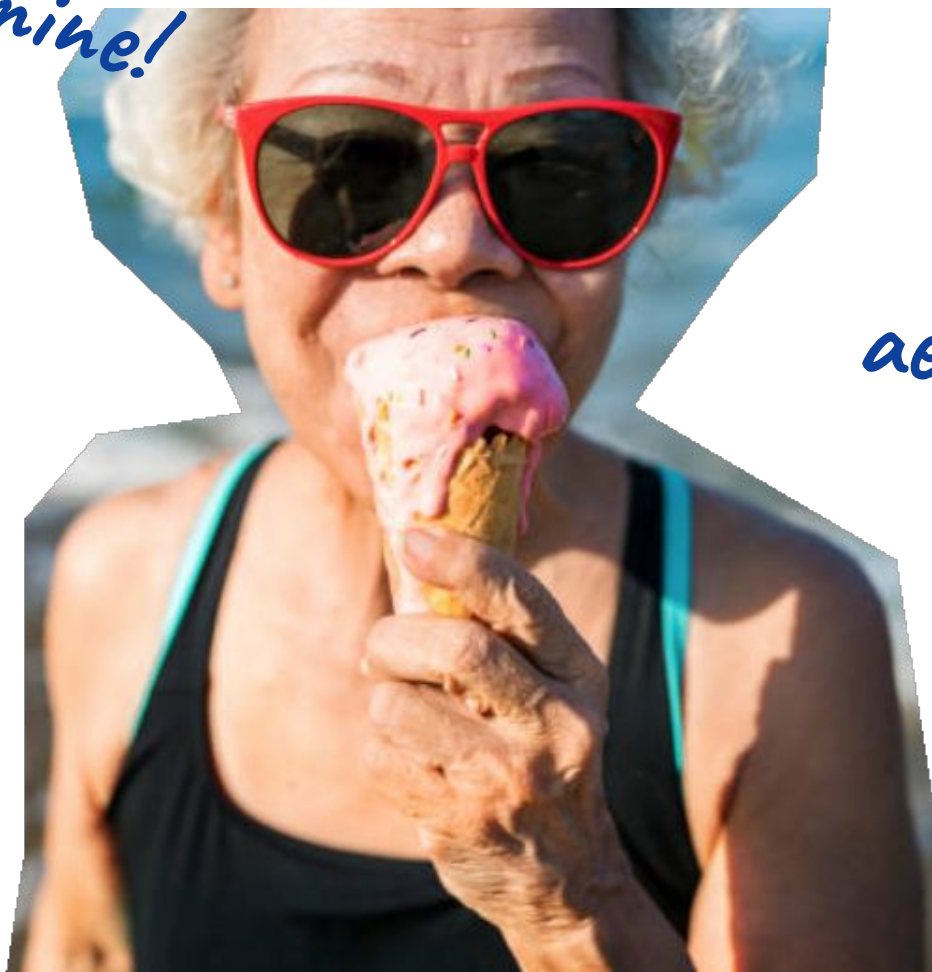
olesklemine!

päike!

ujuma!

sõbrad!

aega on!

Persoonana: LUMESÕBER

tegevused!
soe tee!

tuulevari!

*ligipääs ja
läbipääs!*

lumi!

liikuma!

Persoona: KULGEJA

teelolek on kohalolek!

väikesed
elamused
kehale ja
vaimule!

valin ise raja!

iga
ilmaga!

liigun
aeglaselt!

naudin!

Persoonna: KIIRUSTAJA

lõputa ring!

sport!

selge teekond!

ilm!

tahan mööda!

*naudin
loodust!*

kiire peatus!

nähtavus!

Persoonna: MERELT

suhelda!

rendiratas?

sauna!

kohaga
tutvuda!

puhata!

süüa!

kohtuda!

kuivatada!

Persoona: MAALT

samm-
haaval
vette!

katsetamis-
ruumi!

juhendamist!

uut kogemust!

suhelda!

Persoon

mina!

sina!

Mõtteid töötoas osalejatelt

Millised olid muljed ühiselt
oma elukeskkonna üle arutlemisest?

Mis üllatas?

Kuidas edasi?

Mõtteid töötoas osalejatelt

“Selliseid arutelusid on väga vaja.
Nägime, et leidus palju ühiseid arvamusi!”

Mõtteid töötoas osalejatelt

“Aitäh!

Uskumatu, et nii erinevad inimesed
said koos arutleda!”

Mõtteid töötoas osalejatelt

“Peame ühiseid väärtuseid laiemalt
kommunikeerima. Need ühendavad meid.”

Mõtteid töötoas osalejatelt

“Mind üllatasid meie sarnased mõtteviisid
ja erakordne üksmeel!”

Mõtteid töötoas osalejatelt

“Üksmeelt suurtes ilusates asjades leida on lihtne, konkreetsed lahendused tekitavad vaidluseid.”

Mõtteid töötoas osalejatelt

“Täna olid esindatud isegi kõik poliitilised jõud.
Jätkem meelde see üksmeel siin!”

Mõtteid töötoas osalejatelt

“Oluline on edasi minna samas vaimus.
Tähtis on ühisosa ja selle suurendamine.”

**Kärdla ranna-ala visiooni
avalik koosloomeline töötuba
30.—31. mail 2024**

Töötuba juhendas: Arhitektuurikool
Kokkuvõtte koostas: Kadri Klementi